

Vážení kolegové a milí čtenáři,

letošní druhé číslo našeho časopisu Psychiatrie přináší několik prakticky velice relevantních témat. Hned úvodní článek Venduly Machů a spoluautorů se věnuje jednomu z nejzávažnějších, ale stále opomíjených témat v psychiatrii, jakým je zátěž pečovatелů o osoby s duševním onemocněním. Ti, kdož sledují socioekonomickou zátěž působenou duševními poruchami, tak vědí, že každé onemocnění negeneruje pouze utrpení a náklady postižených, ale také jejich nejbližšího okolí, jehož zátěž ve většině případů tvoří někdy i násobky toho, co stojí individuální péče. Zátěž neformálních pečovatелů je společenským problémem, na který by právě v kontextu probíhající reformy psychiatrické péče mělo být upozornováno. Rodinám a neformálním pečovatелům o osoby s duševním onemocněním často chybí dostatek informací a samozřejmě i zkušeností s péčí o blízkého. Proto by se reforma psychiatrické péče měla také zaměřovat na jejich potřeby, neboť jejich zátěž se v důsledku deinstitutionalizace, tedy přenesení péče do původního prostředí, může zvyšovat.

V přehledném článku Truchlení: depresivní porucha či evoluční výhoda? Autoři diskutují oprávněnost spojení, resp. oddělení fenoménu truchlení a depresivní poruchy v psychiatrické klasifikaci. Upozorňují na to, že o truchlení lze uvažovat jako o adaptivním procesu, který je přirozený a zastává specifickou funkci.

Zájemce o návrat halucinogenů do psychiatrického výzkumu a možná i do praxe potěší článek Filipa Tylše a spol. o antidepresivním a transformativním potenciálu psilocybinu. Podání psilocybinu zdravým dobrovolníkům vedlo k různým pozitivním změnám od zvýšení životní spokojenosti přes otevřenost a emoční empatii až ke snížení sociálně-patologického jednání. Několik klinických studií s psilocybinem navíc prokázalo jeho účinnost u pacientů s depresí, s obsedantně-kompulzivní poruchou a dokonce se závislostmi na alkoholu, tabáku či kokainu a v neposlední řadě i v úzkostně-depresivních stavech u pacientů s nevléčitelnými chorobami v terminálním stadiu.

Poruchám chování souvisejícím s REM spánkem se v přehledovém článku věnují Pavla Peřinová a Karel Šonka. Popisují parasomnie, charakterizované vokalizací a motorickou aktivitou, která obráží snový obsah a plyne z narušené svalové dystonie během REM spánku. Tyto poruchy se vyskytují zejména u onemocnění neurodegenerativního typu ze skupiny synukleinopatií jako je Parkinsonova nemoc, demence s Löwyho tělísky či narkolepsie. Není bez zajímavosti, že některé údaje svědčí pro souvislost poruch chování v REM spánku s užíváním antidepresiv.

Tradiční přispěvatelé do našeho časopisu v oblasti fytofarmakologie, Zdeňka Navrátilová a Jiří Patočka, předkládají účinky *Gardenii jasminoides* na nervový systém. *G. jasminoides* je stále zelený keř rostoucí v Číně, kde se v tradiční medicíně odedávna používá k léčbě bolestí hlavy, nespavosti, jaterních onemocněních, dysforie, kapavky, zánětu spojivek a vysokého krevního tlaku. *G. jasminoides* vykazuje antioxidantní účinky a také působení protizánětlivé, antitrombotické, hypoglykemické, antihypertenzní a hepatoprotektivní. V působení na nervový systém ukázaly *in vitro* studie a experimenty na zvířecích modelech antidepresivní, anxiolytické, neuroprotektivní a prokognitivní působení. Tyto účinky je však třeba ověřit ještě v klinických studiích, kterých je zatím nedostatek.

Prakticky velmi cenná je rubrika Vzdělávání, která v tomto čísle představuje důležitost psychoedukace v terapeutickém plánu pacientů s depresí, u nichž příznivě ovlivňuje nejenom stav pacienta samotného, ale i osob o něj pečujících. Je dokázáno, že psychoedukace příznivě působí v prevenci relapsu deprese a také na zmírnění depresivních symptomů, nejspíš cestou podpory adherence k léčbě.

V rubrice Fórum České neuropsychofarmakologické společnosti Patrik Švancer a Miloslav Kopeček uvádějí přehled farmakokinetických faktorů, jež ovlivňují sérové koncentrace Klozapinu. Vzhledem k tomu, že Klozapin se od ostatních antipsychotik odlišuje v mnoha ohledech a jeho interakce a možné nežádoucí účinky mohou mít v praxi zásadní význam, je upozornění na všechny možné faktory, jež ovlivňují výslednou sérovou koncentraci tohoto antipsychotika, z praktického hlediska velice užitečné a žádoucí. Mezi tyto faktory patří mimochodem tak časté modalita jako jsou antidepresiva, stabilizátory nálady, kouření, antibiotika, káva a samozřejmě také demografické faktory jako pohlaví a věk.

Číslo časopisu Psychiatrie, které držíte v rukou, přináší široké spektrum velice aktuálních, moderních a prakticky důležitých informací, v nichž si, jak pevně věřím, nejenom psychiatr u lůžka či v ambulanci, ale i praktický lékař, neurolog a vzdělaný laik nepochybně najde nejenom to, co ho zajímá, ale i to, co může ve své práci a případně i v rodině s výhodou využít.

prof. MUDr. Cyril Höschl, DrSc.